

прискоренню трансмісійного механізму через збільшення доступу до різних банківських послуг у режимі онлайн, можливості придбання державних облігацій, діджиталізації грошово-кредитного сектору тощо. Перехід до використання безготівкових розрахунків стало стримуючим фактором у масовому відведенні готівки з банків на початку повномасштабної війни, адже уряду вдалось забезпечити безперебійну роботу умов для цього. Наразі існує багато можливостей для використання фінансових інновацій у покращенні дієвості інструментів монетарної політики, одним з яких є можливість створення та розвитку фондового ринку в Україні в електронному вигляді. Хоча на шляху присутні складнощі, наприклад, питання страхування ризиків та розробка оптимальної структури тощо, це створює багато перспектив для подальших досліджень.

### Література

1. О. В. Тимчишина, Н. О. Коваль. Інноваційні технології та їх вплив на ринок банківських послуг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35843/112328.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
2. Стратегія розвитку фінансового сектора України. *Національний банк України*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://bank.gov.ua/admin\\_uploads/article/Strategy\\_finsector\\_NBU.pdf?v=5](https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finsector_NBU.pdf?v=5).
3. Національний банк України. Cashless-розрахунки в Україні стабільно зростають. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/cashless-rozrahunki-v-ukrayini-stabilno-zrostayut#:~:text=Зокрема,%20у%202021%20році,%20порівняно,3%200099,1%20млрд%20грн.>
4. Облігації внутрішньої державної позики. *Міністерство фінансів України*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/bonds/>.
5. Бегаль І. Інвестиції громадян в ОВДП зросли на 40% за пів року. що треба знати, щоб правильно купити державні цінні папери і заробити на них. гід forbes – forbes.ua. *Forbes.ua | Бізнес, мільяртери, новини, фінанси, інвестиції, компанії*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forbes.ua/money/investitsii-gromadyan-v-ovdp-zrosli-na-40-za-pivroku-shcho-treba-znati-shchob-pravilno-kupiti-derzhavni-tsinni-papery-i-zarobiti-na-nikh-gid-forbes-16062023-14171>.
6. Тарасовський Ю. Іноземці отримали доступ до купівлі українських ОВДП онлайн – forbes.ua. *Forbes.ua | Бізнес, мільяртери, новини, фінанси, інвестиції, компанії*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forbes.ua/news/inozemtsi-otrimali-dostup-do-kupivli-ukrainskikh-ovdp-onlayn-22092023-16198>.
7. Сотні мільярдів доларів: у Кабміні оцінили збитки України від війни. *Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/viy-na-v-ukrajini-na-pochatok-roku-rosiya-nanesla-zbitkiv-na-sumu-600-750-mlrd-dolariv-12131160.html>.

Палієнко Т.П.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,  
здобувачка наукового ступеня доктора філософії,  
старший викладач кафедри економічної теорії

### РОЛЬ НАУКИ ТА ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ІННОВАЦІЙНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ

В епоху постійних змін та глобалізації світового ринку, інновації стали ключовим фактором успіху для країн у боротьбі за економічне лідерство. Інновації сприяють створенню нових продуктів, послуг, технологій та ідей, що забезпечують країнам конкурентні переваги. Однак саме галузь науки та освіти постає драйвером створення інноваційного суспільства та важливим елементом конкурентоспроможності та розвитку економіки держави.

Поняття інноваційна конкурентоспроможна держава можна трактувати як країна, що активно і успішно застосовує інноваційні розробки для підвищення конкурентоспроможності

своєї економіки та суспільства. Інновації включають в себе створення та впровадження нових продуктів, технологій, процесів, які поліпшують якість життя громадян і забезпечують стабільний економічний розвиток країни.

Інновації мають значний вплив на формування конкурентоспроможності компаній та країн в сучасному світі. Вони допомагають країнам створювати унікальні продукти і процеси, які привертають споживачів та роблять економіку більш продуктивною. Ключовими аспектами впливу інноваційності на конкурентоспроможність держави є:

1. Підвищення продуктивності: інновації призводять до впровадження нових технологій, процесів та методів роботи, що підвищують продуктивність компаній в країні, що допоможе знизити витрати та підвищити ефективність виробництва.

2. Конкурентна перевага: інновації дозволяють компаніям виготовляти унікальні продукти або послуги, які конкуренти не можуть легко скопіювати, що створює стійку конкурентну перевагу.

3. Розширення ринків: інноваційні продукти та послуги відкривають нові ринки та можливості для суб'єктів господарювання. Якщо компанія може пропонувати щось унікальне, вона може виходити на нові сегменти ринку і залучати нових клієнтів.

4. Удосконалення якості продукції: інновації покращують якість продукції або послуг, що сприяє задоволеності клієнтів та зміцненню репутації компанії.

5. Зростання зайнятості: розвиток інновацій супроводжується створенням нових робочих місць і підвищенням рівня зайнятості населення.

Проте досягнути успіху в забезпеченні інноваційної конкурентоспроможності у державі без наявного високоосвіченого населення неможливо. Тому важливо виокремити основні фактори, які визначають роль науки та освіти в даному контексті:

1. Дослідження та розробки (R&D): наука дає поштовх інноваціям, забезпечуючи нові ідеї, технології та підходи. Вчені та дослідники проводять дослідження в різних галузях, які можуть призвести до винайдення нових продуктів, послуг, процесів і технологій, що підвищують конкурентоспроможність держави.

2. Освіта і навчання: освіта готує наступне покоління фахівців та лідерів з необхідними знаннями і навичками для розвитку та впровадження інновацій. Високоякісна освіта підготовлює робочу силу з глибокими знаннями у сфері науки та технологій.

3. Трансфер знань: університети та дослідні інститути виступають місцями для трансферу знань між інноваторами та підприємствами. Вони сприяють комерціалізації дослідницьких здобутків та створенню нових підприємств і розвитку існуючих.

4. Інноваційна інфраструктура: освічена робоча сила бере участь в екосистемі інновацій, яка включає у себе акселератори, інкубатори, технопарки та інші структури для підтримки стартапів та інноваційних проектів.

5. Зміцнення галузей конкурентного переваги: освіта та наука сприяють розвитку передових галузей, які відзначаються інноваційною конкурентною перевагою, таких як високі технології, біотехнології, інформаційні технології тощо.

6. Суспільне благо: наука і освіта не тільки підвищують конкурентоспроможність країни в глобальному масштабі, але також сприяють покращенню якості життя громадян через розвиток медицини, інфраструктури, сталого господарства тощо.

Відтак з 2016 року спостерігається суттєве зменшення кількості працівників, що задіяні у наукових дослідженнях та розробках, на противагу збільшенню інноваційних підприємств за останні роки, що засвідчує нестачу висококваліфікованих кадрів (табл.1). На жаль, Державна служба статистики України не надає актуальної статистичної інформації, тому досить складно оцінити поточний інноваційний стан в країні. Однак протягом 2018-2019 років спостерігається тенденція до збільшення витрат на інновації промислових підприємств, що позитивно відображається на зростанні обсягу реалізованої інноваційної продукції.

Таблиця 1

|                                                                                   | 2016    | 2017    | 2018    | 2019    | 2020    |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Кількість інноваційно активних промислових підприємств, од.                       | 834     | 759     | 777     | 782     | 809     |
| Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, од.                | 723     | 672     | 739     | 687     | 718     |
| Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, осіб  | 97912   | 94274   | 88128   | 79262   | 78860   |
| Витрати на інновації промислових підприємств, млн. Грн                            | 23229,4 | 9117,5  | 12180,1 | 14220,9 | 14406,9 |
| Обсяг реалізованої інноваційної промислової продукції (товарів, послуг), млн. грн | 23050,1 | 17714,2 | 24861,1 | 34264,9 | 47526,2 |

Джерело: створено автором на основі [1]

Загалом, інноваційна конкурентоспроможність країни частково залежить від того, наскільки ефективно вона інвестує в науку та освіту, а також наскільки вдало ці галузі взаємодіють і співпрацюють зі сферою бізнесу та промисловості. Відтак, на початок навчального 2021/22 року в Україні діяло 386 закладів вищої освіти, де навчалось 1046,7 тис. студентів, що на 25.05% менше закладів за попередній період (515) [1]. Останні роки відзначалися найвищими видатками на освіту, наприклад у 2021 році загальний обсяг видатків МОН становив – 139,3 млрд грн, на 2022 планувалось надати коштів у розмірі 153,7 млрд грн, однак після початку активних військових дій у країні було встановлено секвестр і сума скоротилась до 131 млрд грн, та у 2023 р. видатки зменшились ще на 6.79% – це 122.1 млрд грн [2].

Отже, наука та освіта грають важливу роль у формуванні інноваційної конкурентоспроможності держави. Це вимагає інтегрованого підходу, де освіта підготує кваліфікованих фахівців, наука проводить дослідження для розвитку інновацій, а держава надає підтримку і регулює інноваційні процеси. Спільні зусилля на цих напрямках сприяють створенню ефективного інноваційного середовища, що забезпечує розвиток економіки та підвищену конкурентоспроможність держави на світовому ринку.

### Література

1. Державна служба статистики України. "Статистичний щорічник України" за 2021 рік / ред. І. Є. Вернер. Київ, 2022. 444 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat\\_u/2022/zb/11/Yearbook\\_2021.pdf](https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/11/Yearbook_2021.pdf) (дата звернення: 24.10.2023).
2. МОН України. Держбюджет на 2023 рік: видатки на освіту та науку. *Міністерство освіти і науки України*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/derzhbyudzheth-na-2023-rik-vidatki-na-osvitu-ta-nauku> (дата звернення: 24.10.2023).

**Панько А. А.**

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,  
студентка БП-4, «Економіка»

## ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Для сталого соціально-економічного розвитку регіонів України необхідно отримати достатні кошти як із внутрішніх, так і зовнішніх джерел. Залучені інвестиції дають змогу створити нові робочі місця, збільшити розміри податкових пільг, що позитивно вплине на створення додаткових джерел фінансування соціально-економічного розвитку, а також покращить якість інфраструктури, стимулюватиме розвиток підприємництва на певній території та диверсифікації його галузевої структури, зниження ризиків, пов'язаних із циклічним розвитком галузі. Одним із